

host

jiří

padevěť

1945

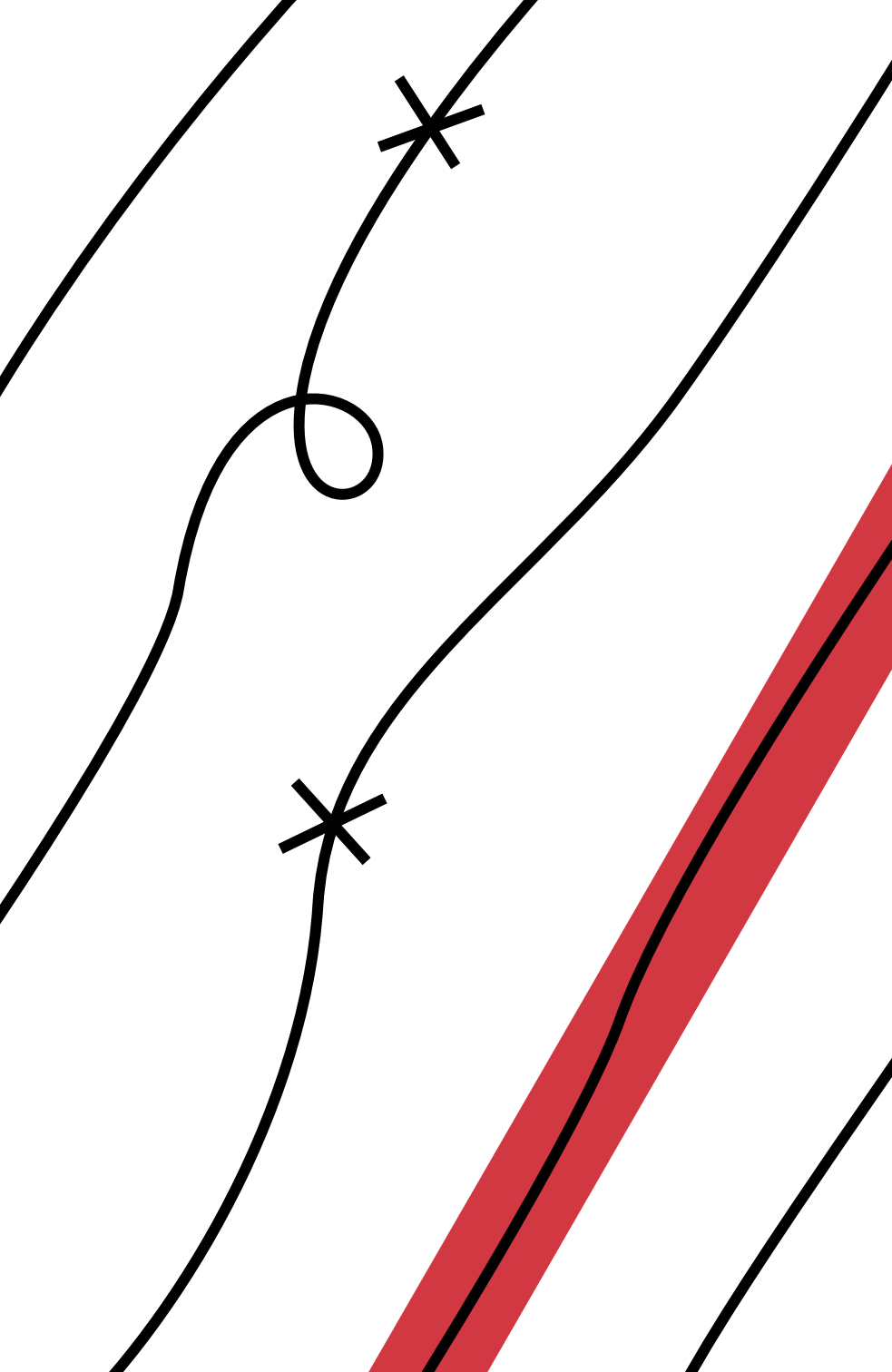
host

brno

2022

jiří padevět 1945

© Jiří Padevět, 2022

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2022
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-1210-2 (PDF)

ISBN 978-80-275-1211-9 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1212-6 (MobiPocket)

Nohy se zabořily do sněhu a padák mu málem utrhł ramena. Vyprostil se z popruhů a hedvábí se uklidnilo a chcíplo ve sněhové závěži. Vydolovat nohy ze sněhu chvíli trvalo, ale nakonec se mu podařilo vyhrabat. Chvíli ležel na zádech a pozoroval další padáky, které se snášely k zemi napravo od něj. Vypadalo to trochu, jako když se unavení dravci vracejí do hnízda, aby nakrmili mláďata. Nalevo od něj právě chcípal další padák, unavený nocí i zátěží. Sníh studil i přes beránčí kožich, všitý dovnitř kabátu, ale zase odrážel světlo, takže se za chvíli, až půjde na místo srazu, nebude motat v úplné tmě. Někde za lesem, který byl tmavší než nebe a zakusoval se do oblohy špičkami stromů, jako by chtěl nebe potřhat a vysvobodit úsvit, se rozštěkal pes. Převalil se na bok a zkoušel odhadnout vzdálenost k lesu. Pes asi cítil někoho jiného, štěkání se neslo údolím zdaleka a les ho trhal na malé, čím dál tišší cáry. Výsadkář vyndal z pouzdra mapu, rozsvítil baterku, která mapu hladově olízla, a zkoušel se podle podkovy údolí a hrany lesa zorientovat. Moc to zatím nešlo, bude to chtít dojít na hřeben a najít další orientační body. Gustav Schneider vstal a začal smotávat padák. Samopal ho štouchal do prsou, jako by se už nemohl dočkat.

Nedaleko Pohledů u Svitav, 22. ledna 1945

Sovětský zpravodajský výsadek označovaný jako Borkaňuk, správněji jako Komenský, kterému velel komunista a český Němec Gustav Schneider, byl vysazen v noci 22. ledna nedaleko Pohledů na Svitavsku. Vzhledem k tomu, že se jednalo o německojazyčnou

oblast, byl na parašutisty uspořádán doslova hon, kterého se účastnili kromě příslušníků nacistického bezpečnostního aparátu i místní Němci. Během tří dnů byla většina parašutistů zabita v boji.

---

* Světlo petrolejky naráželo do mrazivého vzduchu, který se snažil svit nacpat zpátky pod cylindr lampy. Na pěšině mezi domkem a kůlnou to klouzalo, ale dařilo se jí udržovat rovnováhu. Když byla zhruba v polovině cesty, podklouzla jí pravá noha a světlo petrolejky se dalo do prudkého tance na stěně domu, kterému ani ten mráz nedokázal zabránit. Nakonec se ale zastavila, protože za plotem domku po kolejích na Netřebice projížděl vlak. Zřejmě nákladní, protože kromě otisku žáru topeniště, který jí zůstal chvíli na sítnici, jisker z komína, které v mrazu umíraly, než dopadly na zem, a chatrného rozervaného světla koncových lamp nebyl vlak nijak osvětlen. Nejel vůbec rychle, a když se poslední vagóny dostaly na úroveň domku, dokonce to na chvíli vypadalo, že se vlak zastavil. Měla chuť se vrátit do domku a podívat se na hodiny, protože teď před půlnocí už žádný vlak po trati projíždět neměl. Nakonec si přetáhla šálu přes hlavu a místo do kůlny se vydala k vrátkům. Chtěla se podívat, jestli bude souprava v Netřebicích stavět. Střepy koncových světél ještě poskakovaly těsně nad kolejemi, ale vlak ve stanici ani nepřibrzdil. Bude se muset zeptat táty, co to bylo. Tedy až mu skončí směna výpravčího. Sahala po brance a chtěla projít zpátky do zahrady, ale zastavil ji zvuk, který sem nepatřil. Otočila hlavu, a když se ta hromádka hadrů pohnula, dívka ucouvla o tři kroky a petrolejka se zase roztancovala, tentokrát po plaňkách plotu a po jeho obličejí. V těch pár vteřinách jí došlo, že z hadrů na ni kouká kluk, i když si nebyla jistá, protože v kostnatém obličejí nebylo kromě blízkosti smrti nic moc

poznat. Otevřel pusou, jako by chtěl něco říct, ale ozvalo se jen zasípání. Pak se z hadrů vynořila ruka a napřáhla k ní dlaň. Dívka zvedla petrolejku a jeho čára života se přestala v dlani třást. Mráz obalil slovo hlad, které se zřejmě snažil vyslovit, a sekl s ním o pražce, až to zadunělo.

Trať u Netřebic, konec ledna 1945

Mráz vyždímal z krajiny barvy a z vlaku to vypadalo, že cesta vede černobílým filmem, který nemá začátek ani konec. Před několika dny si občas dýchal pod nehty na rukou, ale teď mu i vlastní dech připadal studený tak ostře, že to do prstů řezalo jako cirkulárka do polena. Vzpomněl si na ten zvuk rychle roztočeného kotouče pily a na to ticho, které se rozhostilo, když měl po práci dvůr plný vonících špalků. Pak přicházela na řadu sekera. Jednou si už musel koupit nové topůrko a měl potom týden na dlaních krvavé puchýře, než si na sebe ruce a nástroj zase zvykly. Taky vzpomínal na velký proutěný koš, ve kterém nosil dříví do světnice ke kamnům. Polena voněla smůlou, létem a lesem. Když je objal oheň, začala polekaně praskat, poddala se ohni, odevzdala teplo a světlo, které do nich ukrylo slunce, a nakonec se obrátila v prach. Když vymetal kamna, popel voněl úplně jinak. Podíval se do dlaní a i v mrazivém šeru krajiny na levé svítila otevřená rána. Skoro jako tenkrát ty puchýře. Ráno mu nedošlo, že se držel postranice vagónu moc dlouho, a mráz mu dlaň zlomyslně připekl ke kovu. Stačilo jedno trhnutí a ruka byla volná, ale taky bez kusu kůže. Během dne se snažil usnout, a tak si nebyl jistý, jestli se mu vrána, která

přistála na postranici vagónu a chtěla se přiživit na jeho kůži, zdála, nebo nezdála. Vlak skřípěním natrhl mráz, zabrzdil a všechna těla se naklonila jedním směrem. Některá tak zůstala. Z krytého vagónu se vyhrnuly stráže a ukazovaly na vězně, kteří včas neodvrátili zrak. Ucítil napřážený prst i na sobě a bylo mu jasné, že se vykládání zmrzlých těl vedle kolejí už potřetí za sebou nevyhne.

Mezi Bohumínem a Českou Třebovou, 24. ledna 1945

Od prosince 1944 nacisté přesouvali pěšími pochody nebo železničními transporty vězně komplexu koncentračních táborů Auschwitz do jiných koncentračních táborů v Německu. Řada vlakových transportů, během nichž vězni nedostávali prakticky žádné potraviny a byli v otevřených vagónech vystaveni jedné z nejtvrděších zim dvacátého století, projížděla i přes Protektorát Čechy a Morava.

Dveře sotva držely v pantech a při každém poryvu větru se zahýbaly a zakňučely jak promrzlé štěně.

Pouštěly do baráku krátké záblesky zimy, světla a skutečnosti, vypadalo to, jako když se v promítací kabině opije promítač a pouští zmateným divákům jenom některá políčka filmu. Mozek odmítal vnímat realitu, rozsekanou na proužky pohybem dveří a mrazem, odmítal dokonce tak triviální věc jako poslat ruce pokyn, aby utřela nos. Nejprve si myslel, že mu teče nudle, ale na saku se po chvíli objevily kapky krve. Snažil se ruku přesvědčit, aby nos utřela nebo zkusila nějak zastavit krev, ale paže vypověděla službu, jako by ho nikdy neznala. Nejhorší bylo, že už začala, asi tou zimou, vynechávat i mysl. Mezi dveřmi, v těch krátkých záběrech zvenku, viděl ledové stíny lidí. Skoro pokaždé, když dveře ukrojily kousek filmu, nabídly mu pohled na několik postav. V dalším záběru už nebyly, nebo tam byly jiné. Venku se něco dělo. Film byl ale němý, kromě kňučení dveří nebylo nic slyšet. Mozek opravdu vynechává. Do saka se začala vsakovat další kapka krve a měnila barvu, jak se dveře otvíraly a zavíraly. Od světle červené do fialové. Záběr byl tentokrát docela dlouhý, jako by někdo dveře podržel. Stáli tam vojáci v uniformách, které mu byly povědomé. Jeden podpíral vězně, který mu byl taky povědomý. Pak mu došlo, že už není v baráku, že tím podpíraným vězňem je on. Mozek se opožďoval za tělem možná i o pár minut. Pak mu prozradil, odkud si pamatuje ty uniformy. Ze Soloveckých ostrovů. Asi na chvíli omdlel nebo mozek i tělo vynechaly zároveň. Probral se na zemi, opřený o stěnu baráku,

a voják mu dával napít. Tu uniformu nakonec přece nosil taky, než ho zajali. Dveře baráku zase zakňučely a mozek se mu snažil připomenout, jakou měl tenkrát hodnot.

Krasojezdkyně se v letu stačila uklonit, dosedla zpátky na hřbet bělouše a spolu opustili šapitó. Chvíli v něm zůstaly jen zvířené piliny a pár flitřů z bílého trikotu. Než stačilo všechno to víření zase klesnout k zemi, principál začal obcházet šapitó a tleskal a ukazoval do kopule cirkusového stanu. Všichni, až na dva chlapečky v první řadě, kteří asi tvrdě usnuli, zaklonili hlavy a zatajili dech. Principál se někam vytratil a ve stanu bylo najednou ticho tak ostré, že se na několika místech začala trhat plachta. Po laně, napjatém jak osud, kráčel provazochodec a dodával si jistoty dlouhou tyčí. Když došel ke stupátku, upevněnému na jednom ze stožárů, silných jak zápasníkovy stehno a držících celý stan, všichni naráz vydechli. Trochu to nadzvedlo plachtu stanu u východů a najednou tu začala být lezavá zima. Provazochodec odložil tyč a vydal se na zpáteční cestu, v jedné ruce se stříbřitým tácem, na kterém se strachy chvěla broušená sklenice plná červeného vína. I když možná to byl malinový sirup. Pomyslel si, že má na ten sirup děsnou chuť, ale když začal provazochodec padat, rychle zavřel oči a vůbec se nedíval, kam tělo i sklenice dopadnou. Snažil se, aby to tak nebylo, ale žuchnutí těla mu otevřelo oči, mělo víc síly než on. Tibor, který ležel nad ním na palandě, spadl a asi bylo po něm. Cirkus byl pryč, ale do dveří baráku, oběšených na jednom